

Bingöl'den iki *Thymus* L. (Lamiaceae) Taksonunun Uçucu Yağ Kompozisyonu

Ömer Kılıç¹, Hayri Güneş², Nevzat Esim¹

¹Bingöl Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Bingöl

²Bingöl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Bingöl

Sorumlu yazar e-posta: hayrigunes12@hotmail.com

Thymus L. (Kekik) cinsi Türkiye'de yaklaşık 38 tür ile temsil edilip, bu cinsin taksonları tıbbi, aromatik, biyolojik ve farmakolojik özelliklerinden dolayı dünya ve ülkemizde iyi bilinen tıbbi ve aromatik bitkilerdendirler. Ülkemizde halk arasında hem baharat hem ilaç olarak kullanılan *Thymus* türlerinin yaprak ve çiçek kısımları bitki çayı, antiseptik, antitussif, yatıştırıcı, kuvvet verici, soğuk algınlıkları tedavisinde sıklıkla kullanılmaktadırlar. Ayrıca bu bitkilerin toprak üstü kısımlarından elde edilen uçucu yağlar farmakoloji, kozmetik ve parfüm sanayisinde kullanılmaktadır. Bu çalışma ile Bingöl'de doğal olarak yayılış gösteren *T. kotschyanus* Boiss. & Hohen. var. *kotschyanus* ve *T. pubescens* Boiss. & Kotschy ex Celak var. *pubescens* bitkilerinin kurutulmuş toprak üstü kısımlarının uçucu yağ içeriği, kemotipi ve farklı amaçlarla yararlanma potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada Bingöl'den doğal habitatlarından toplanmış olan *T. kotschyanus* var. *kotschyanus* ve *T. pubescens* var. *pubescens* taksonlarının kurutulmuş olan toprak üstü kısımlarının uçucu yağ kompozisyonu HS-SPME metodu ile tespit edildi. Bu çalışmanın sonucunda *T. kotschyanus* var. *kotschyanus* ve *T. pubescens* var. *pubescens* taksonlarından sırasıyla kırk ve kırk iki bileşen tespit edildi. Timol (% 42.5) ve gamma-terpinen (% 12.4) *T. kotschyanus* var. *kotschyanus*' un; karvakrol (% 45.3) ve *p*-simen (% 23.1) ise *T. pubescens* var. *pubescens*' in ana bileşenleri olarak tespit edildi. Sonuçta, *T. kotschyanus* var. *kotschyanus* 'un kemotipleri timol ve gamma-terpinen; *T. pubescens* var. *pubescens* 'in karvakrol ve *p*-simen olarak belirlendi. Bu çalışma ile çalışılan bitkilerin toprak üstü kısımlarının uçucu yağ kompozisyonu belirlenmiş, sonuçlar doğal ürünler, yenilenebilir kaynaklar ve potansiyel kullanım alanları açılarından tartışıldı.

Anahtar Kelimeler: *Thymus*, essential oil, timol, karvakrol, *p*-simen